

RAAP-NOTITIE 1219

Plangebied Park Sijtwende

Gemeente Leidschendam-Voorburg

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Sijtwende B.V.

Titel: Plangebied Park Sijtwende, gemeente Leidschendam-Voorburg; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: herziene eindversie

Datum: augustus 2005

Auteur: *drs. D.E.A. Schiltmans*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\LVPS\N01219-LVPS.doc

Projectcode: LVPS

Projectleider: drs. D.E.A. Schiltmans

Projectmedewerkers: drs. I.R.P.M. Briels, drs. J.W. de Kort & drs. S. Warning

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. B. Jansen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Sijtwende B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 15, 16, 17 juni en 3 augustus 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande ontwikkeling van Park Sijtwende in de gemeente Leidschendam-Voorburg. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Uit het beperkte bureauonderzoek is wel gebleken dat op de noordwestelijke flank van de strandwal een grote kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten. Direct ten noordoosten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde met Monumentnummer 3076 (CMA-code 30G-002). Het betreft de resten van de voormalige boerderij West-Duivesteyn, waarvan de meest westelijke grens tijdens eerdere archeologisch onderzoeken al kon worden vastgesteld. Wel zijn bij deze onderzoeken aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats uit het Laat Neolithicum. Mogelijk strekt deze vindplaats zich wel uit tot in het plangebied. Daarnaast kunnen ter hoogte van het clubhuis van de Scoutinggroep St. Maarten/Hildegard restanten van (een voorganger van) de boerderij Haasburg uit de 16e of 17e eeuw aangetroffen worden.

Op basis van het huidige herinrichtingsplan vinden ten noordwesten van de Veurselaan geen bodemingrepen plaats. Het maaiveld zal juist worden opgehoogd. Hierdoor is de verwachting dat eventueel aanwezige archeologische waarden in dit deel van het plangebied vooralsnog niet bedreigd worden. Mochten deze herinrichtingsplannen gewijzigd worden, waardoor er wel bodemingrepen in dit deel van het plangebied gaan plaatsvinden, wordt aanbevolen eventueel aanwezige archeologische waarden op de noordwestelijke flank van de strandwal verder in kaart te brengen doormiddel van een vervolgonderzoek. Aanbevolen wordt om dit onderzoek uit te voeren door middel van proefsleuven.

In het overige deel van het plangebied zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen aangetroffen. Hiervoor worden geen aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Sijtwende B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 15, 16, 17 juni en 3 augustus 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande ontwikkeling van Park Sijtwende in de gemeente Leidschendam-Voorburg. De herinrichting van het plangebied voorziet in de aanleg van een park met waterpartijen ten zuidoosten van de Veurselaan en de bouw van o.a. woningen ten noordwesten van de Veurselaan en langs de Rodelaan. Het bureau- en inventariserend veldonderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek richtte zich op de beantwoording van de volgende vragen:

1. Zijn in het plangebied tot 3,0 m -Mv archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande herinrichting?
2. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 9,3 ha) ligt binnen de bebouwde kom van Voorburg, direct ten zuidoosten van de Ooster begraafplaats (figuur 1). Het plangebied wordt verder begrensd door de Rodelaan in het zuidwesten, de achterzijde van de percelen aan het Oosteinde in het zuidoosten en de nieuwbouw aan de Dr. Beguinlaan in het noordoosten. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 30G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 86.040/455.190. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als grasland (met name sportvelden) en gronddepot.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is in eerste instantie beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek in die delen van het plangebied (circa 2,9 ha) waar, op basis

van het huidige herinrichtingsplan, de bodemingrepen gaan plaatsvinden. In tweede instantie zijn, op uitdrukkelijk verzoek van de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland, ook de overige delen van het plangebied met behulp van een karterend booronderzoek onderzocht.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Door de gemeente Leidschendam-Voorburg is voor het plangebied Park Sijtwende in april 2005 reeds een uitgebreid bureauonderzoek uitgevoerd (Van Rijn, 2005). Een belangrijk deel van de gewenste informatie werd verkregen door bestudering van de resultaten van dit bureauonderzoek. Daarnaast is voorafgaand aan het veldonderzoek nog een beperkt bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied maakt landschappelijk gezien deel uit van de kuststrook van West-Nederland. De ontstaanswijze van dit gebied hangt nauw samen met de zeespiegelstijging in het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden).

In de periode van snelle zeespiegelstijging in het Atlanticum (circa 7000 voor Chr.) zijn buiten de huidige kustlijn waarschijnlijk al strandwallen gevormd door sedimenttransport onder invloed van getijden, golfwerking en wind. Deze strandwallen werden bij een snel stijgende zeespiegel echter na korte tijd weer afgebroken (Berendsen, 1998). Uit onderzoek in het gebied ten zuiden van Den Haag is gebleken dat strandwallen (met duinen) vanaf circa 4800 voor Chr. zijn gevormd en dat waarschijnlijk al vanaf dat moment uitbouw van de kustlijn plaatsvond (Van der Valk, 1992).

Aan het einde van het Atlanticum en het begin van het Subboreaal (circa 3900 voor Chr.) bereikte de zee zijn maximale uitbreiding, waarna door een minder snel stijgende zeespiegel uitbouw van de kust in westelijke richting kon plaatsvinden. Vanaf deze periode ontstond een complex van strandwallen die onder invloed van de wind bedekt werden met lage duinen, de Oude Duinen, met tussen de strandwallen laaggelegen strandvlakten (Berendsen, 1998). In

de strandvlakten en in de depressies op de strandwallen vond veengroei plaats. De kustuitbreiding duurde tot omstreeks het begin van de jaartelling en resulteerde uiteindelijk in een 6 tot 8 km brede kuststrook.

Het plangebied ligt grotendeels op de strandwal waarop onder andere Voorschoten, Leidschendam en Voorburg liggen (NITG TNO, 1998). Het noordwestelijke deel van het plangebied, ten noordwesten van de Veurselaan, bevindt zich op de flank van de strandwal, op de overgang naar de door Hollandveen afgedekte strandvlakte. Het zuidoostelijke deel van het plangebied bevindt zich mogelijk op de andere flank van de strandwal. Het complex van Oude Duinen en strandwallen wordt gerekend tot de Oude Duinen en Strandzanden (ODS).

Bodem

De bodem in het plangebied is vanwege de ligging in de bebouwde kom niet gekarteerd (Stiboka, 1982). Op basis van de bodemkundige gegevens uit de omgeving van het plangebied is het aannemelijk dat de bodem ter hoogte van de strandwal in het plangebied bestaat uit kalkloze beekeerdgronden: leemarm en zwak lemig fijn zand met grondwatertrap II (code pZg21). De flank van de strandwal, op de overgang naar de strandvlakte, bestaat waarschijnlijk uit meerveengronden, bestaande uit zeggeveen, rietzeggeveen of mesotroof broekveen (code zVc).

Archeologie

In ARCHIS staan twee archeologische vindplaatsen geregistreerd uit (de omgeving van) het plangebied. Direct ten noordoosten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 3076; CMA-code 30G-002). Hier zijn in 1987 door de Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg, bij een noodopgraving voorafgaande aan de restauratie van de voormalige boerderij West-Duivesteyn, sporen uit voornamelijk de 17e tot en met de 20e eeuw aangetroffen. Daarnaast zijn enkele greppels en kuilen gevonden die in de 14e eeuw gedateerd konden worden. De voormalige boerderijen West-Duivesteyn en Oost-Duivesteyn zijn in 1606 voortgekomen uit de voormalige ridderhofstad Duivesteyn of “Klein-Duivenvoorde” (De Jonge & de Archeologische Werkgroep Voorburg, 2001). De begrenzing van het monument zoals deze is weergegeven op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) Zuid-Holland (ROB, 1994) overschrijdt met enkele meters de grens van onderhavig plangebied (figuur 1).

In het kader van de aanleg van de Rijksweg N14, direct aan de noordoostzijde van het plangebied, zijn in de periode 1995 tot 2000 verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd (Asmussen, 1995; De Jager, 1997; De Jonge & de Archeologische Werkgroep Voorburg, 2001). Destijds is ook het meest zuidwestelijke deel van het terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 3076; CMA-code 30G-002) onderzocht. Bij het onderzoek zijn in eerste instantie slechts één fragment aardewerk uit de Late

Middeleeuwen en één fragment aardewerk uit de Nieuwe tijd aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummer 45174). Daarnaast werd ook een ophogingslaag uit mogelijk de 18e eeuw gevonden. Vanwege de ligging binnen het monument is besloten een vervolgonderzoek uit te voeren. Tijdens dit vervolgonderzoek, dat bestond uit een drietal proefsleuven en uiteindelijk een definitieve opgraving, is waarschijnlijk de meest westelijke grens van West-Duivesteijn aangetroffen (De Jonge & de Archeologische Werkgroep Voorburg, 2001). Naast de laat-middeleeuwse sporen zijn fragmenten aardewerk uit de Late IJzertijd en Romeinse tijd gevonden. Deze konden nergens in verband worden gebracht met archeologische sporen. Tot slot zijn onder veen, in de top van de strandwal, vuursteenafslagen, gebroken klingen, enkele fragmenten barnsteen en kleine fragmenten aardewerk aangetroffen. Deze vondsten kunnen waarschijnlijk aan de Vlaardingen-cultuur uit het Laat Neolithicum toegeschreven worden.

Op circa 220 m ten noordoosten van het plangebied is één fragment grijsbakkend gedraaid aardewerk uit de Late Middeleeuwen gevonden (ARCHIS-waarnemingsnummer 132635).

Direct ten zuidoosten van het plangebied is in 1996, naar aanleiding van het archeologisch onderzoek in het kader van de Rijksweg N14 (Asmussen, 1995), door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek een (brede) proefsleuf gegraven. Hierbij zijn enkele ploegsporen uit de Late Middeleeuwen gevonden. Een rapportage van deze graafwerkzaamheden ontbreekt.

Historische geografie

Voor het historisch onderzoek wordt verwezen naar het rapport van de gemeente Leidschendam-Voorburg (Van Rijn, 2005). Noemenswaardig is wel de voormalige boerderij Haasburg, daterend uit de 16e of 17e eeuw (figuur 1). Deze boerderij stond op de plaats waar nu de fundering van het clubgebouw van de Scoutinggroep St. Maarten/Hildegard ligt (Veurselaan 29a). Het voorhuis van de boerderij is al in 1942 gesloopt. Wat er in de naoorlogse jaren nog stond en in 1972 definitief gesloopt werd, was eigenlijk slechts een deel van de boerderij.

Archeologische verwachting

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2000) geldt voor het deel van het plangebied dat op de strandwal ligt een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Voor de delen die samenvallen met de beide flanken van de strandwal geldt een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek (Provincie Zuid-Holland, 2002) staat het deel van het plangebied dat samenvalt met de strandwal aangegeven als een zone met een zeer grote kans op archeologische sporen. Voor de flanken van de strandwal geldt een redelijke tot grote kans op archeologische sporen. Volgens de AMK Zuid-Holland (ROB, 1994) maakt het

plangebied geen deel uit van een stads- of dorpskern met hoge archeologische verwachting.

Op grond hiervan en op grond van de reeds bekende archeologische vindplaatsen ten noordwesten van de Veurselaan gold bij aanvang van veldonderzoek een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Neolithicum t/m de Late Middeleeuwen. Archeologische resten kunnen zowel direct onder het maaiveld, in de top van de Oude Duin- en Strandzanden, als op dieper gelegen overstoven niveaus aangetroffen worden. Niet alleen op de strandwal zelf, maar ook op de flank kunnen archeologische waarden aangetroffen worden.

Opgemerkt wordt dat de Oude Duin- en Strandzanden (strandwal) al vanaf het eind van de Middeleeuwen op grote schaal zijn afgegraven ten behoeve van grondverbeteringen en weg- en dijkophogingen elders. Op basis van eerder archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het plangebied bestaat het vermoeden dat ook het deel van de strandwal in onderhavig plangebied afgegraven is, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten laag is. Dit is echter niet met zekerheid te zeggen. De flank van de strandwal, zeker waar deze wordt afgedekt door veen, is over het algemeen niet afgegraven.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Als uitgangspunt was in eerste instantie gekozen het veldonderzoek te beperken tot die delen van het plangebied (circa 2,9 ha) waar, op basis van het huidige herinrichtingsplan, bodemingrepen gaan plaatsvinden die van nadelige invloed kunnen zijn op eventueel aanwezige archeologische waarden. Het betreft de aanleg van een aantal waterpartijen ten zuidoosten van de Veurselaan en de bouw van een aantal woningen en nieuwe clubgebouwen voor de Scoutinggroepen St. Maarten/Hildegard en Orion ten noordwesten van de Veurselaan.

Uit overleg met Sijtwende B.V. bleek na afronding van het karterend booronderzoek dat volgens de huidige plannen geen bodemingrepen ten noordwesten van de Veurselaan gaan plaatsvinden. Het maaiveld (rond NAP) zal juist worden opgehoogd tot circa 0,9 à 1,0 m +NAP. In een tweede fase is, op uitdrukkelijk verzoek van de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland, ook in de overige delen van het plangebied een karterend booronderzoek uitgevoerd. Deze delen worden op basis van het huidige herinrichtingsplan (nog) niet bedreigd door bodemingrepen,

Tijdens het veldonderzoek zijn in totaal 98 boringen verricht in een aantal noordwest-zuidoost en zuidwest-noordoost georiënteerde raaien (figuur 1). De afstand tussen de boringen bedroeg in de regel 25 m. De afstand tussen de boringen die in tweede fase gezet zijn, bedroeg in de regel 30 m. Ten noordwesten van de Veurselaan en deels langs de Rodelaan zijn de boringen gezet in een grid van 20 bij 25 m. De boringen in een raai versprongen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, waardoor een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstond. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten vondstrijke nederzettingsterreinen uit de periode Laat Neolithicum t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om vondstarme nederzettingsterreinen, verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 2,75 m -Mv en minimaal 0,55 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. Vanwege de aanwezigheid van sportvelden zijn de boringen 31 t/m 52 en 88 t/m 98 gezet met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm i.p.v. 10 cm. De boringen zijn conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut,

1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 4 mm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Uit het booronderzoek blijkt dat de geologische opbouw van het plangebied in grote lijnen overeenkomt met hetgeen op basis van het bureauonderzoek werd verwacht (§ 2.2).

In alle boringen is direct onder de bouwvoor (tot gemiddeld 0,8 m -Mv) een pakket geroerde grond aangetroffen, bestaand uit (licht) (bruin)grijs, zwak siltig, matig fijn zand. Het zand is kalkloos en bevat in een aantal boringen veen- en kleibrokken. In dit pakket zijn regelmatig grindjes, recent puin (o.a. baksteen en glas) en aardewerk uit de Nieuwe tijd aangetroffen (o.a. porselein). In de boringen 14, 17, 43, 73, 77, 83 en 84 is in het verstoorde pakket ook een laag (donker) bruin(grijs), zwak zandig veen met kleibrokken, grindjes en puntjes aangeboord. Ook dit zandige veen is verstoord. De bodem in boring 77 bleek tot meer dan 2,3 m -Mv, vermoedelijk als gevolg van een oude sloot, verstoord. Boring 94 kon niet dieper dan 0,55 m -Mv worden gezet als gevolg van een leiding in de ondergrond. De geroerde bovengrond kan geïnterpreteerd worden als de verstoorde top van de Oude Duin- en Strandzanden. Tot slot werden in de bovengrond ook trajecten opgebracht kalkrijk zand met schelpen aangetroffen.

In slechts 16 boringen is onder de geroerde bovengrond een laag veen aangetroffen waaronder de top van de Oude Duin- en Strandzanden (ODS) nog intact aanwezig was (figuur 1). Het veen is over het algemeen zwak zandig tot zwak kleiig en (donker) bruin van kleur en betreft bosveen. De dikte van de veenlaag varieert van 5 tot 65 cm. Het veen is onder meer aangetroffen op de noordwestelijke flank van de strandwal en kan geïnterpreteerd worden als Hollandveen dat vanuit de lager gelegen strandvlakte tegen de flank van de strandwal is opgegroeid. De zuidoostelijke flank van de strandwal is tijdens het booronderzoek niet aangeboord. Ter hoogte van de boringen 37, 92, 93, 95 en 97 heeft waarschijnlijk een depressie in de strandwal gelegen, waardoor op deze plek veen kon groeien. Ter hoogte van boring 86 heeft vermoedelijk een tweede depressie, een zogenaamde rel, gelegen. In 5 van de 11 boringen werd op het Hollandveen een dun laagje zand van natuurlijke oorsprong aangetroffen. Het betreft waarschijnlijk zand dat vanaf de strandwal verwaaid is.

In alle boringen zijn Oude Duin- en Strandzanden aangetroffen. In 80 boringen zijn direct onder het geroerde pakket Oude Duin- en Strandzanden aangetroffen (figuur 1). De overgang is over het algemeen scherp abrupt. Het

geen een duidelijke aanwijzing is dat de top van het ODS verstoord is. Het aangeboorde zand bestaat over het algemeen uit (licht) grijs, zwak siltig, matig fijn zand. Het zand is kalkloos. In 21 boringen is op een diepte variërend van 0,9 m tot 2,0 m -Mv kalkrijk zand aangetroffen.

Daar waar de Oude Duin- en Strandzanden worden afgedekt door het Hollandveen is de top van het ODS intact. In boringen 53, 62 en 64 zijn restanten van een E-horizont en B-horizont aangetroffen. Deze horizonten zijn het resultaat van een rustfase in de duinontwikkeling waarin het duinoppervlakte begroeid raakte en bodemvorming kon optreden.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in 82 van de 98 boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft puin en aardewerk uit de Nieuwe tijd (o.a. porselein) uit de bouwvoor en uit de verstoorde laag direct onder de bouwvoor. Omdat deze zijn waargenomen in de geroerde bovengrond, waarin zich tevens veel recent materiaal bevindt en waarin verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormen deze indicatoren geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Ondanks de hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Laat Neolithicum t/m de Late Middeleeuwen (zie § 2.2) zijn tijdens het veldonderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied. De top van de Oude Duin- en Strandzanden blijkt over het algemeen verstoord als gevolg van bodemingrepen in het verleden. Met name op de deels door Hollandveen afgedekte noordwestelijke flank van de strandwal, ten noordwesten van Veurselaan, is op een aantal plaatsen nog een intacte top van het ODS aangetroffen. De zuidoostelijke flank van de strandwal is tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen.

Uit het beperkte bureauonderzoek is gebleken dat op dezelfde flank direct ten noordoosten van het plangebied een terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 3076; CMA-code 30G-002) ligt. Het betreft de resten van de voormalige boerderij West-Duivesteyn. Tijdens verschillende archeologische onderzoeken in het kader van de aanleg van de Rijksweg N14 in de periode 1995 tot 2000 kon de westelijke grens van dit terrein vastgesteld worden. Hierdoor kan aangenomen worden dat deze laat-middeleeuwse vindplaats niet doorloopt tot in onderhavig plangebied. Wel zijn bij deze onderzoeken aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats uit het Laat Neolithicum. Mogelijk strekt deze vindplaats zich wel uit tot in het plangebied Park Sijtwende. Daarnaast bleek uit het bureauonderzoek dat ter hoogte van het clubhuis van de Scoutinggroep St. Maarten/Hildegard de boerderij Haasburg uit de 16e of 17e eeuw heeft gelegen. Restanten van deze boerdij of een voorloper ervan kunnen mogelijk nog in de ondergrond aanwezig zijn.

4.2 Aanbevelingen

Uit overleg met Sijtwende B.V. is gebleken dat volgens de huidige plannen geen bodemingrepen ten noordwesten van de Veurselaan gaan plaatsvinden. Het maaiveld (rond NAP) zal juist worden opgehoogd tot circa 0,9 à 1,0 m +NAP. Hierdoor wordt verwacht dat eventueel aanwezige archeologische waarden in dit deel van het plangebied vooralsnog niet bedreigd worden. Mochten deze herinrichtingsplannen gewijzigd worden, waardoor er wel bodemingrepen ten noordwesten van de Veurselaan gaan plaatsvinden, wordt aanbevolen eventueel aanwezige archeologische waarden op de

noordwestelijke flank van de strandwal verder in kaart te brengen doormiddel van een vervolgonderzoek. Aanbevolen wordt om dit onderzoek uit te voeren door middel van proefsleuven.

In het overige deel van het plangebied zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen aangetroffen. Hiervoor worden geen aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland (dhr. drs. R.H.P. Proos).

Literatuur

- Asmussen, P.S.G.**, 1995. Tracé N440/RW14, Aanvullende Archeologische Inventarisatie, Fase 1 & 2. *RAAP-rapport* 118, Stichting RAAP, Amsterdam.
- Berendsen, H.J.A.**, 1998. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Jager, D.H. de**, 1997. Gemeente Voorburg, Plangebied Sijtwende; Aanvullend karterend archeologisch booronderzoek. *RAAP-rapport* 281. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Jonge, W. de & de Archeologische Werkgroep Voorburg**, 2001. *Op weg naar Sijtwende. De geschiedenis en archeologie van een veranderend landschap en zijn bewoners*. Vereniging Archeologische Werkgroep Voorburg, Leidschendam.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- NITG TNO**, 1998. *Vereenvoudigde Geologische Kaart van Den Haag en omgeving, schaal 1:50.000*. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Haarlem.
- Provincie Zuid-Holland**, 2002. *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Rijn, M. van**, 2005. *Historie Sportvelden aan de Veurselaan en Rodelaan te Voorburg*. Gemeente Leidschendam-Voorburg, Leidschendam.
- ROB**, 1994. *Archeologische monumentenkaart (AMK) Zuid-Holland*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- ROB**, 2000. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka**, 1982. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, Kaartblad 30 's-Gravenhage*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport* 1000. RAAP Archeologische Adviesbureau, Amsterdam.
- Valk, L. van der**, 1992. *Mid- and late-holocene coastal evolution in the beach-barrier area of the Western Netherlands*. Febodruk, Enschede.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv beneden maaiveld
ROB Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

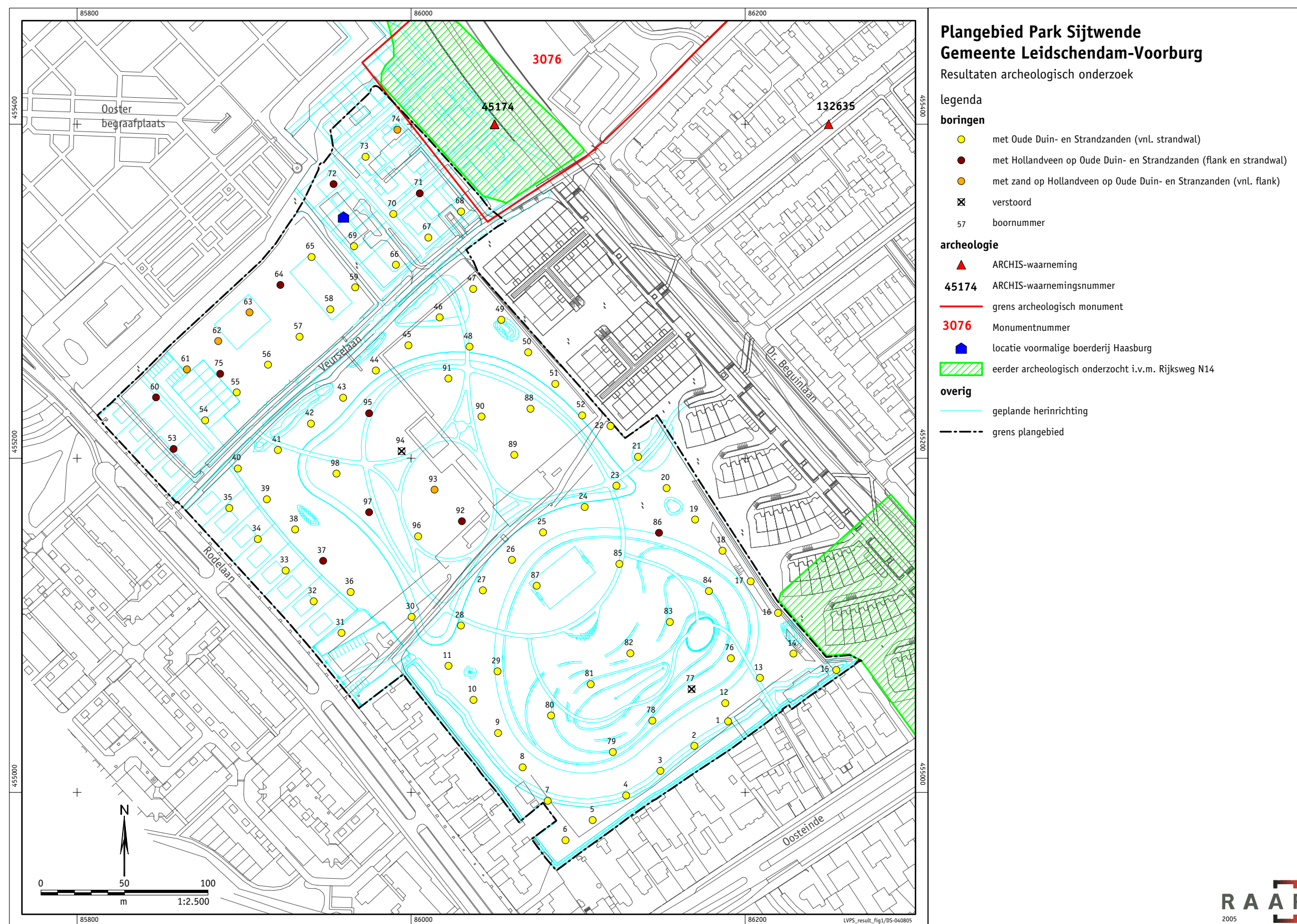
Figuur 1. Resultaten archeologisch onderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.

Figuur 1. Resultaten archeologisch onderzoek.